

«СЕРБИКА» : УПУТСТВА ЗА РАД

Од 2005. године Народна библиотека Србије, у сарадњи са другим библиотекама у Србији, почиње са радом на прикупљању, селекцији, каталошко-библиографској обради и изради годишње текуће библиографије «Сербика» у 2 свеске.

1. УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

НБС је предложила да у почетку чланове уређивачког одбора чине стручњаци НБС, Библиотеке Матице српске, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, Библиотеке САНУ и НУБ из Бања Луке. Накнадно би било могуће у одбор укључити и чланове из других библиотека и институција које изразе спремност да својим радом и доприносом учествују у изради „Сербике“.

Чланови Уређивачког одбора:

НБС (Београд):

Светлана Јанчић, Весна Ињац, Милорад Вучковић-Брацо, мр Добрила Бегенишић, Весна Стевановић, Слободанка Комненић, Љиљана Давидовић и мр Здравка Радуловић

БМС (Нови Сад):

Марија Јованцаи, Новка Шокица-Шуваковић, Радован Мићић, Штефанија Маћко
УБ “Светозар Марковић” (Београд):

Богољуб Мазиић, др Стела Филипи-Матутиновић, Бранка Ногић

САНУ (Београд):

Милка Зечевић

НУБ (Бања Лука):

Биљана Папић (уместо Јелене Слагало)

Главни уредник: Мр Здравка Радуловић (НБС)

Секретар : Немања Калезић (НБС)

Главни редактори:

Народна библиотека Србије:

«Сербика» - монографске публикације – Светлана Јанчић

«Сербика» - некњижна грађа – Љиљана Давидовић

«Сербика» - серијске публикације – Слободанка Комненић

Библиотека Матице српске:

«Сербика» - монографске публикације и некњижна грађа – Марија Јованцаи

«Сербика» - серијске публикације – Штефанија Маћко

2. БИБЛИОГРАФСКИ ИЗВОРИ

- Грађа се преузима из Узајамне базе COBISS.SR.
- У почетку, у израду „Сербике 2005“ биће укључене највеће библиотеке Србије: НБС, Библиотека Матице српске, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ у Београду, Библиотека САНУ, а касније ће у систем и израду «Сербике» бити укључене и друге библиотеке чланице у систему COBISS.SR.
- Грађу „Сербике“ чине публикације које су набављене свим видовима набавке (размена, куповина, поклон, обавезни ЦГ), а које су пристигле у библиотеке Србије током текуће године.
- Од колега из *Народне и универзитетске библиотеке* из Бања Луке добили смо пуну сагласност да у "Сербику" буду укључене и публикације објављене у Републици Српској (**комплетна издавачка продукција**)^{Пр. 1}, а које путем размене пристижу из НУБ Бања Луке.
- „Сербика“ се ради *de visu* и не обухвата грађу која није набављена за библиотеке у Србији, а о којој постоје само информације у светским базама података. Овај најпоузданији вид израде националних библиографија, грађи даје примарни карактер.

3. ОСНОВНИ КРИТЕРИЈУМИ

Монографске публикације и некњижна грађа

- Национални критеријум – аутори српског порекла^{Пр. 2}
- Српски језик и писмо^{Пр. 3}
- Аутори који се нису национално определили као Срби, а који су стварали на српском језику, и они који су својим деловањем допринели стварању српске културе^{Пр. 4}
- Публикације на тему «други о нама»^{Пр. 5}

«Сербика» обухвата следећу грађу:

- све публикација Срба који живе изван граница територије Србије објављене на страним језицима,
- све публикације објављене на српском језику било где у свету ван граница територије Србије,
- све преводе дела српских аутора објављене на било ком језику и било где у свету ван граница територије Србије^{Пр. 14}
- публикације аутора који се нису национално определили као Срби, а који су стварали на српском језику, и оних који су својим деловањем допринели

Пр. 1 Издавачка продукција Републике Српске: **ID 209590023 ; ID 209598983**

Пр. 2 Национални критеријум: **ID 124565516 ; ID 126846476 ; ID 200823047 ; ID 125334540 ; ID 218666240**

Пр. 3 Српски језик и писмо: **ID 6983440 ; ID 7138576 ; ID 121446156 ; ID 121769484**

Пр. 4 Аутори који су допринели стварању српске културе: **ID 128060940 ; ID 128058380 ;**

Пр. 5 Други о нама: **ID 14182406 ; ID 125352460 ; ID 124380940 ; ID 128642828 ; ID 125391628 ; ID 125416716 ; ID 128721932 ; ID 118167052 ; ID 13336889 ; ID 125454092 ; ID 123002124 ; ID 8266512**

Пр. 14 Дела српских аутора преведена на стране језике: **ID 207974407 ; ID 117461772**

- стварању српске културе, што не значи да не припадају и културама других народа и да их не треба уврстити у друге националне библиографије
- све публикације о Србима, српској култури, науци, историји, уметности објављене на било ком језику и било где у свету ван граница територије Србије

Напомена:

Чињеница да у члану 9. Устава Црне Горе ^{Пр. 3а} стоји да је **званични језик српски и равноправно писмо: ћирилица и латиница**, а имајући у виду чињеницу да термин „црногорски језик“ није усвојен у научно-стручним круговима, и да велики број публикација за тематику има Србе и српску културу, даје нам могућност да се у «Сербiku» уврсти велики проценат грађе која из Црне Горе у НБС стиже путем обавезног примерка.

*** Уврштене публикације морају задовољити бар један од задатих критерија!**

4. ФОРМА БИБЛИОГРАФИЈЕ

- «Сербика» ће се радити у електронском облику.
- **Ажурирање библиографије** вршиће се **тримесечно**, а на крају године ће се урадити исписи за кумулативне годишње библиографије. ^{Пр. 6}

Пр. 3а : Устав Црне Горе: <http://www.montenet.org/law/ustav.htm>

Пр. 6 Ажурирање библиографије – упуство за редакторе

Kako će *Serbika* biti **ажурирана свака 3 месеца** на сајту, veoma je važno da redaktor/redaktori imaju kontrolu jedinica koje bi u svakom novom ažuriranju bile obuhvaćene u bibliografiju.

- Redaktor/redaktori imali bi privilegiju (komanda EDIT/HOST) da iz zapisa određene jedinice skinu tu oznaku ili je promene, ako smatraju da po kriterijumima taj zapis ne ulazi u *Serbiku* ili je oznaka pogrešna.
- Uvek, pre svakog novog sortiranja bibliografije, redaktor bi, npr., komandom **Select**, datumom kreiranja ili kopiranja (prefiks DM)(datum mlađi od datuma poslednjeg ažuriranja bibliografije, ili uz varijacije s ostalim datumima) i oznakom serbxxx (prefiks NB), pogledao koje su to jedinice koje su u vremenskom intervalu od poslednjeg ažuriranja obeležene oznakom za *Serbiku* u potpolju 020b.

To mi se čini najvažnijim.

- Kvalitet i obim svakog pojedinačnog zapisa, obavezno i tačno popunjavanje određenih potpolja (ujednačenost, potpunost i tačnost registara), rešavalo bi se u "hodu", e-mail obaveštavanjem ili intervencijom redaktora primenom komande EDIT/HOST.

DM= Datum kreiranja/kopiranja

DR= Datum poslednjeg ažuriranja

DA= Datum inventarisanja

NB= Broj u nacionalnoj bibliografiji (020b)

Primer: Datum je 12.01.2006, jer je poslednje ažuriranje bilo 11.01.2006 (trebalo bi uvek sortirati bibliografiju kad smo sigurni da više niko ne radi u sistemu, na kraju radnog vremena, to znaci 19/20h ili na samom početku radnog vremena 7/8h)

Select dm=20060112* and nb=serbm05

Lokalno 19 pogodak(ci)

Host 14 pogodak(ci)

5. ВРСТА ГРАЂЕ

„Сербика» у једном годишњем тому састоји се из две свеске:

- «Сербика» 1 (монографске публикације и некњижна грађа);
- «Сербика» 2 (серијске публикације).

6. РАСПОРЕД ГРАЂЕ:

«Сербика» 1: монографске публикације и некњижна грађа – по УДК
«Сербика» 2 : Серијске публикације – по наслову

7. РЕГИСТРИ

Монографске публикације и некњижна грађа

- Именски регистар
- Регистар наслова
- УДК регистар
- Предметни регистар
- Регистар земаља објављивања
- Регистар превода дела са српског језика

Серијске публикације:

- УДК регистар
- Регистар ISSN бројева
- Регистар наслова (грађа узбучена по насловима!)

8. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР

- „Сербика 2005“ обухвата грађу објављену било где у свету 2004. и 2005. године, а пристиглу 2005., 2006. године свим видовима селективне набавке (размена, куповина, поклон, обавезни прим. - ЦГ) у библиотеке Србије.
- Библиографску грађу «Сербике» за наредне године (2006, 2007...) чиниће све публикације пристигле у библиотеке и нумерисане годином за коју се ради библиографија
- Библиографску грађу објављену 2000...2003, 2004. године, а пристиглу у текућој 2006, 2007... г. са закашњењем, **потребно је у пољу 020b обележити са: SERBMRET, RERBNRET, SERBSRET** ^{Пр. 7}

9. КАТАЛОШКО-БИБЛИОГРАФСКА ОБРАДА

Набавна одељења и одељења обавезног примерка :

Пр. 7 Ретроактиван унос: **ID 984692 ; ID 802932 ; ID 1847075 ; ID 125125900 ; ID 117993740 ; ID 127905548 ; ID 193052423**

Временски оквир:

„Сербика 2005“:

Унети ознаку у поље 020б: SERBM05; SERBN05; SERBS05

- Све што је у току 2005.г. ушло путем размене, куповине и поклона, а објављено 2004. и 2005. године.
- Све што је у току 2006. г. ушло путем размене, куповине и поклона, а објављено 2005. године.

„Сербика 2006“

Унети ознаку у поље 020б: SERBM06 ; SERBN06; SERBS06

- Све што је објављено 2006. године, а пристигло у библиотеке у току 2006, 2007...

Поступак обраде:

- Селекцију грађе по свим критеријумима треба вршити по пријему у Набавном одељењу (сектор размене, куповине и поклона) и одељењу Обавезног примерка, а на основу донесених коначних критеријума на II састанку УО «Сербика» (тачка 3.)
- Уврштене публикације морају задовољити бар један од задатих критерија!
- По пристизању грађе у Набавно одељење и Одељење Обавезног примерка у одговарајуће поље (020 б) унети одговарајуће ознаке – скраћенице : SERBM, SERBN, SERBS и две последње цифре године објављивања публикације:
 - SERBM05 за монографске публикације
 - SERBN05 за некњижну грађу
 - SERBS05 за серијске публикације
- За публикације за које је **први запис** урадила БМС или нека друга библиотека, накнадно пристигле разменом или поклоном и у НБС, библиотекари НБС **не уносе** ознаку SERBM05 у поље 020б – **ту ознаку уноси** БМС (или УБ)^{Пр. 8}
- За публикације које имају **два и више издавача** (Република Српска и Србија ; Црна Гора и Србија) навести ознаку и за «Сербику» у поље 020б^{Пр. 9}

Општа напомена:

Ретроактивно уношење записа

- С обзиром на то да публикације које пристижу у библиотеке путем размене, куповине или поклоном, долазе са знатним закашњењем и да ће се дешавати да у текућој 2005., 2006... у библиотеке пристижу публикације из претходних година које припадају «Сербици» (.....2000-2004), препорука је

Пр. 8 Право «првог записа»: **ID 2002862 ; ID 9228816**

Пр. 9 Двојно издаваштво : **ID 125810188 ; ID 9459216 ; ID 9649936 ; ID 124495884 ; ID 210057223**

- да се и за те публикације у пољу 020b уноси ознака SERBMRET, SERBNRET, SERBSRET..., Пр. 7
- Чињеница да електронске библиографије дозвољавају акумулирање нових јединица и нова преслагања целог корпуса, такво ретроактивно обележавање публикација би отворило могућност за библиографске исписе и из претходних година. Пр. 6

Куповина: Презентовани линкови и адресе са сајта Министарства за дијаспору и Уједињене српске дијаспоре европе (адреса: info@srpskadijaspora.info) Пр. 6а:

Одељења обраде монографских публикација:

Обим грађе:

У попис монографских публикација укључене су и официјелне публикације, преводи, некњижна грађа, електронске публикације Пр. 10

Пр. 7 Ретроактиван унос: **ID 984692 ; ID 802932 ; ID 1847075 ; ID 125125900 ; ID 117993740 ; ID 127905548 ; ID 193052423**

Пр. 6 Ажурирање библиографије – упуство за редакторе

Пр. 6а Уједињена српска дијаспора Европе: <http://www.usde.se/>

Министарство за дијаспору: www.mzd.sr.gov.yu

Пр. 10 **СЕРБИКА -Некњижна грађа***

(у штампаној и електронској форми); предлог селекције: Љиљана Давидовић

МУЗИКАЛИЈЕ

1. Штампане музикалије

ЗВУЧНИ СНИМЦИ

1. CD, касете, плоче

ВИДЕО СНИМЦИ

1. VHS касете
2. DVD
3. CD-ROM

КАРТОГРАФСКА ГРАЂА

1. Географске карте
2. Географски атласи

СЛИКОВНА ГРАЂА

1. Фотографије
2. Разгледнице
3. Графике
4. Графичке мапе
5. Плакати
6. Календари (чија садржина и форма има едукативан и културно-историјски значај, а остали се уносе у збирну маску и не улазе у Библиографију)
8. Дидактички материјал (комплети, слагалице, словарице, бојанице...)

Напомена: **WEB-странице, ON-line базе података**

- На састанцима УО «Сербике» разматрана могућност обраде ове врсте грађе и дат предлог да се одржи стручни скуп на нивоу ВБС где би се размотрила могућност похрањивања и обраде наведене грађе.

Каталошко-библиографска обрада:

Монографске публикације и некњижна грађа :

- потпун запис (*комплетна библиографска обрада и одговарајуће предметне одреднице и УДК бројеви*)

Публикације на страним језицима:

(по свим критеријумима)

Монографске публикације и зборници:

- По критеријуму «други о нама», обрађују се само оне *монографске публикације* које са преко 50% своје садржине покривају овај критеријум, а тематика грађе се исказује преко предметних одредница и УДК бројева.^{Пр. 11}
- *Зборнике радова, монографске и тематске у оквиру серијских публикација*^{Пр. 12}, који по било ком критеријуму припадају "Сербици", каталогизирати и класификовати као монографску публикацију без обзира на број радова на које се усвојени критеријуми могу применити. Одговарајуће *радове аналитички обрадити и класификовати*. За аналитику у поље 020b унети ознаку **SERBARET**.

Општа напомена:

- Неопходно уједначити у UDC шифрарнику потпоља: (675 b, c)

Одељења обраде серијских публикација

Серијске публикације:

Обим грађе:

- *Уносити:* осим часописа, недељних и дневних листова уносити и службене листове, школске и дечје листове.
- *Не уносити:* укрштене речи, огласнике, гласнике радних организација

Каталошко-библиографски опис серијских публикација обухвата:

- кодиране податке, главни опис и напомене^{Пр. 13}

Опште напомене:

Пр. 11 Обрада монографских публикација: **ID 13208582 ; ID 13208582 ; 127753996 ; ID 13695238 ; ID 209334279 ; ID 209600007**

Пр. 12 Тематски бројеви у оквиру серијских публикација: **ID 126760204 ; ID 115578380 ; ID 126617100 ; ID 115578380 ; ID 126617100 ; ID 116684556 ; ID 126760204**

Пр. 13 Серијске публикације – библиографска обрада: **ID 115578380 ; ID 126617100 ; ID 115578380 ; ID 126617100 ; ID 116684556 ; ID 126760204**

- Код серијске публикације опис се заснива на првом броју, а напомене одсликавају све промене до којих је дошло током вишегодишњег излажења публикације, промене главног и одговорног уредника, издавача, штампара, периодичности итд.
- Кад је у питању библиографија онда се у библиографском запису мора видети текуће стање, а не стање са првог броја. Зато поље напомена мора да буде исцрпно и актуелно.
- *Сербика* ће бити рађена тако, што ће се каталошки записи пребацивати у подбазу BIBSER. Из поља напомена ће се ажурирати подаци за библиографију и из подбазе формирати Сербика.

Тематски бројеви:

- Ако је конкретан број *серијске публикације тематски* (зборници, часописи), наслов тог броја унети у поље напомена у оквиру обраде серијских публикација.^{Пр. 12}
- *Тематски број* обрадити као монографску публикацију!

^{Пр. 12} Тематски бројеви у оквиру серијских публикација : [ID 126760204](#)